

ΛΙΜΝΗ ΔΥΣΤΟΥ «Η ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΑ ΤΟΥ ΚΑΜΠΟΥ»

ΣΑΜΑΡΑΣ Χ.¹, και ΚΟΥΤΡΟΤΣΙΟΥ Ε.¹

¹6/Θ Δημ. Σχολείο Κριεζών Δ/ση Π.Ε. Ν. Ευβοίας
e-mail: mail@dim-kriez.eyv.sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τη σχολική περίοδο 2004-05 η εκπαιδευτική ομάδα του 6/θέσιου Δημ. Σχ. Κριεζών, επέλεξε να ασχοληθεί, με την έρευνα –μελέτη και γνωριμία του υδροβιότοπου, τη λίμνη του Δύστου. Είναι μια αβαθής ευτροφική λίμνη, ενταγμένη στο δίκτυο NATURA 2000. Η επιβίωση του υδροβιότοπου, η διατήρηση της άγριας ζωής, η προστασία της πανίδας και της χλωρίδας της λίμνης ήταν τα αντικείμενα μελέτης της εργασίας μας. Βοηθήσαμε τα παιδιά να προσεγγίσουν βιωματικά – επικοινωνιακά την λίμνη με τη συνεργασία ειδικών καθώς και με παρατηρήσεις, έρευνες, συνεντεύξεις, πειράματα, παιχνίδια, καλλιτεχνικές δημιουργίες και δρώμενα, οδήγησαμε τους μαθητές στο να προτείνουν λύσεις και να βάλουν κι αυτά το λιθαράκι τους για διάσωση της περιβαλλοντικής, οικονομικής και πολιτιστικής κληρονομιάς τους.

SAMARAS C. and KOUTROTSIOU E.

e- mail: mail@dim-kriez.eyv.sch.gr

ABSTRACT

During the school period 2004-05 the educational team of primary school of Krieza, selected to deal with an environmental education project, by researching, and studying the aquatic biotope, the lake of Dystos. It is a shallow, good nourishment lake included in the Community Program Network - Natura 2000. The survival of the aquatic biotope, the maintenance of wild life, the protection of fauna and the flora of lake were the objects of study of our work. We helped the children to approach experiential the lake with the collaboration of experts as well as with observations, researches, interviews, experiments, games, artistic creations and swash proceedings, we led the students to propose solutions and contribute to rescue their environmental, economic and cultural heritage.

Λέξεις κλειδιά: λίμνη, υδροβιότοπος, πανίδα, χλωρίδα, βιωματική προσέγγιση, περιβαλλοντική κληρονομιά

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

- 1 Η προβολή της ταινίας "ΟΙΩΝΟΣ", του κ. Ιωάννου έδωσε το έναυσμα στη μαθητική κοινότητα να ασχοληθεί και να καταγράψει την ιστορία της λίμνης Δύστου, που ήταν τόσο κοντά τους.
- 2 Η λίμνη βρίσκεται στο άμεσο και οικείο περιβάλλον των παιδιών.
- 3 Οι απορίες των παιδιών για την υδροβία ζωή στη λίμνη.
- 4 Η διάθεση των παιδιών αυτής της ηλικίας για να βγουν στην εξοχή, πόσο μάλλον να δουλέψουν γι αυτή.
- 5 Η δυνατότητα που δίνει για δράση το πρόγραμμα, αφού τα παιδιά αυτής της ηλικίας έχουν περισσή ενεργητικότητα.
- 6 Η δυνατότητα να υλοποιήσουν την εργασία, με τις δυνατότητες που δίνει το πρόγραμμα, το σχολείο αλλά και οι γονείς.
- 7 Η δυνατότητα για συνεργασία μεταξύ των μαθητών.
- 8 Να πάρουν θέση στα περιβαλλοντικά προβλήματα που δημιουργούνται είτε από φυσικά φαινόμενα, είτε με την αλόγιστη συμπεριφορά και χρήση των ανθρώπων.
- 9 Οι διηγήσεις – θρύλοι – βιώματα οικείων προσώπων τους γύρω από τη λίμνη.
- 10 Να γνωρίσουν τα ιστορικά στοιχεία-μνημεία της λίμνης.
- 11 Η αγάπη των εκπαιδευτικών προς τον υδροβιότοπο λόγω εντοπιότητας

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γνωστικοί

- ◆ Να κατανοήσουν οι μαθητές την αναγκαιότητα της ύπαρξης της λίμνης, γνωρίζοντας τι υπήρχε πριν από μας και γιατί πρέπει να διαφυλάξουμε το θησαυρό αυτό.
- ◆ Να καλλιεργήσουν τον προφορικό και γραπτό λόγο.
- ◆ Να μάθουν να μελετούν βιβλία, λεξικά και χρησιμοποιούν το χάρτη.
- ◆ Να ασχοληθούν με τις φυσικές επιστήμες και την γεωγραφία.
- ◆ Να γνωρίσουν το ιστορικό, πολιτιστικό και φυσικό περιβάλλον της λίμνης και το ρόλο που διαδραμάτισε στην ανάπτυξη της περιοχής τους[η ιστορία δεμένη με μύθους και παραδόσεις παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον για αναζήτηση.]
- ◆ Να διαπιστώσουν ότι η γνώση ξένων γλωσσών είναι απαραίτητη. [πληροφορίες από internet]
- ◆ Να γνωρίσουν την ιστορία του τόπου.
- ◆ Να γνωρίσουν τις αντοχές της λίμνης σε περιβαλλοντικές πιέσεις και μελέτη την ορίων που θέτει το οικοσύστημα στην επιβάρυνση του από ανθρωπογενείς δραστηριότητες-παρεμβάσεις.
- ◆ Η εξοικείωση των μαθητών με την επιστημονική μεθοδολογία ,την έρευνα , την κριτική προσέγγιση του θέματος και την ανάπτυξη επιστημονικής νοοτροπίας.

Συναισθηματικοί

- ◆ Να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με τους γεροντότερους.
- ◆ Να δημιουργηθεί περιβαλλοντική συνείδηση και ευαισθητοποίηση στα παιδιά, στα προβλήματα του υδροβιότοπου και να συμμετέχουν στις προσπάθειες για την προστασία του.
- ◆ Ανάπτυξη του εθελοντικού κινήματος για την προστασία του περιβάλλοντος

Εκπαιδευτικοί

- ◆ Να ενταχθούν οι βιωματικές καταστάσεις των παιδιών, στη σχολική ζωή και να μεταλλαχθούν σε διδακτικές ενότητες.
- ◆ Να λειτουργήσει η επικοινωνιακή σχέση ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές.
- ◆ Να ενεργοποιηθεί ο μαθητής όλες τις αισθήσεις του ,αφού προσπαθεί να ανακαλύψει τη γνώση και αποκτά δεξιότητα αυτομόρφωσης.
- ◆ Διαθεματική προσέγγιση (κατάσταση μάθησης) η οποία διαχέεται σ' όλα τα μαθήματα.

Ψυχοκινητικοί

- ◆ Να μάθουν να χρησιμοποιούν τα σύγχρονα μέσα τεχνολογίας όπως φωτογραφικές μηχανές, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, βιντεοκάμερα, ανακλαστικό προβολέα, φωτοτυπικό μηχάνημα, πυξίδα, κιάλια, νέες τεχνικές (διαδίκτυο, ηλεκτρονική επικοινωνία)

Συμμετογικοί

- ◆ Να αναπτύξουν αισθήματα συνεργασίας
- ◆ Να αναζητήσουν λύσεις με ενεργό συμμετοχή στα δρώμενα
- ◆ Να μνηθούν στην ερευνητική μέθοδο προσέγγισης των δεδομένων
- ◆ Να μάθουν να αντιπαραθέτουν τις δικές τους αξίες με αυτές των άλλων προκειμένου να φτάσουν σε μια συμφωνία και απόφαση.

Άλλοι

- ◆ Να γίνουν ικανοί να παίρνουν αποφάσεις και να δρουν με τρόπο υπεύθυνο απέναντι στο περιβάλλον προβλέποντας τις συνέπειες
- ◆ Να αξιολογήσουν το περιβάλλον, σύμφωνα με τα βιώματά τους και τη σημασία που έχει κάθε μέρος του, σε σχέση με τα ίδια.
- ◆ Να εμπλουτισθεί το αρχείο του σχολείου σχετικά με τη λίμνη και να ενημερωθούν και άλλα σχολεία, μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς, φορείς και κάτοικοι της περιοχής.
- ◆ Να κατανοήσουν τη σημασία των υδροβιότοπων και τη συμβολή τους στη διαμόρφωση του κλίματος της ευρύτερης περιοχής.
- ◆ Να αποκτήσουν πρωτοβουλία, υπευθυνότητα και να είναι σε θέση να εκφράσουν απόψεις βελτιώσεις.
- ◆ Να διαμορφωθούν μελλοντικά ευσυνειδητοί πολίτες με γνώση, ευαισθησίες, φαντασία και επίγνωση των σχέσεων που συνδέουν το παρόν με το παρελθόν και το μέλλον.
- ◆ Προώθηση και υποστήριξη του οικοτουρισμού.
- ◆ Συμβολή στην ανάδειξη και προβολή της περιοχής.
- ◆ Βελτίωση και αύξηση της επισκεψιμότητας στην περιοχή.

3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Μέθοδος project

Επιλέξαμε την μέθοδο αυτή γιατί πιστεύουμε ότι τα παιδιά αποφασίζοντας ν' ασχοληθούν με το συγκεκριμένο θέμα εκφέρουν απόψεις, αποφασίζουν από κοινού για την τελική μορφή του θέματος και συμβάλλουν στη διεξαγωγή των εργασιών αποβαίνοντας έτσι σε ουσιαστικές διαδικασίες μάθησης και σε σωστή βιωματική προσέγγιση του θέματος.

Μέθοδος επίλυσης προβλήματος

- Χωρίστηκαν οι μαθητές σε ομάδες για αποτελεσματικότερη εργασία.
- Αναζητήσαμε υλικό από βιβλιοθήκες, ειδικούς, τοπικό και ηλεκτρονικό τύπο.
- Έγιναν συζητήσεις-συνεντεύξεις με ηλικιωμένους για απόκτηση σχετικών πληροφοριών με την γεωργία, την αλιεία και την ιστορία -λαογραφία της λίμνης.
- Έρευνα –επεξεργασία υλικού και καταχώρησή του στον Η/Υ.

Μετακίνηση στο πεδίο μελέτης

Ο χώρος της λίμνης αποτέλεσε βασικό πεδίο μελέτης:

- Παρατήρηση από τον παρακείμενο λόφο, για να γνωρίσουν τη διαμόρφωση του εδάφους στην περιοχή της λίμνης.
- Καταγράψαμε την βιοποικιλότητα (χλωρίδας-πανίδας) της λίμνης.
- Συλλέξαμε φυτά της λίμνης και έγινε ταυτοποίηση αυτών.
- Ψάρεμα και ταυτοποίηση των ειδών.
- Μετρήσαμε το ΡΗ νερού της λίμνης.
- Μετρήσαμε την αλατότητα, νιτρικών και αμμωνιακών αλάτων και διαλυμένου οξυγόνου.
- Περιηγηθήκαμε στα ιστορικά μνημεία της περιοχής
- Φωτογραφίσαμε τα ιστορικά μνημεία

Συνθετική μέθοδος

Εφαρμόστηκαν σε συνδυασμό όλες οι μέθοδοι διδασκαλίας δίνοντας φυσικά προτεραιότητα στη μαθητοκεντρική διδασκαλία, διατηρώντας κλίμα συνεργασίας και επιστημονικής κατεύθυνσης-προσέγγισης του θέματος, αποσκοπώντας στην απόκτηση γνώσεων και την ικανοποίηση της αυτοδημιουργίας.

- Έγινε ομαδοποίηση του υλικού που συλλέχθηκε και επεξεργασία αυτού .

- Κατηγοριοποίηση συμπερασμάτων.
- Οργάνωση της παρουσίασης.
- Έγινε καταγραφή των αποτελεσμάτων στον Η/Υ.
- Τυπώθηκαν και διανεμήθησαν προσκλήσεις σε φορείς, γονείς και τοπικό τύπο.
- Έγινε η παρουσίαση των αποτελεσμάτων στο σχολείο και διάχυση αυτών, στην κοινωνία μ' όλα τα εφικτά μέσα.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- Ø Έγινε παρακολούθηση σχετικής βιντεοκασέτας (ΟΙΩΝΟΣ – ΕΡΤ)
- Ø Αναζητήθηκε σχετικό υλικό (βιβλιοθήκες- ειδικούς-τύπο)
- Ø Επισκεφθήκαμε το Κ.Π.Ε. Στυλίδας και μουσείο Γουλανδρή
- Ø Διανεμήθησαν Φύλλα εργασίας – ερωτηματολόγια
- Ø Επισκεφθήκαμε τον υδροβιότοπο (παρατήρηση, φωτογράφιση και βιντεοσκόπηση λίμνης- φυτών- πτηνών).
- Ø Έγινε συλλογή φυτών
- Ø Έγινε καταγραφή εντυπώσεων
- Ø Ταξινόμηση συλλογής, καταγραφή πληροφοριών στον Η/Υ, συζήτηση –συμπεράσματα επί των παρατηρήσεων της λίμνης.
- Ø Πραγματοποιήθηκαν σχετικές ομιλίες από ειδικούς και φορείς
- Ø Έγινε συλλογή φυτών, ψάρεμα, μέτρηση ΡΗ, αλατότητας, διαλυμένου οξυγόνου, νιτρικών και αμμωνιακών αλάτων της λίμνης
- Ø Φωτογράψαμε ιστορικά μνημεία.
- Ø Έγινε σύγκριση ΡΗ διαφόρων διαλυμάτων συμπεριλαμβανομένων και δειγμάτων από τη λίμνη, συζητήσαμε για το φαινόμενο της όξινης βροχής.
- Ø Έγινε συλλογή εντόμων και καταγραφή της πανίδας και των καλλιεργούμενων ειδών από τις όμορες περιοχές της λίμνης.
- Ø Καταγράψαμε ηχητικά ντοκουμέντα (ήχοι νερού-πουλιών)
- Ø Περιηγηθήκαμε στο λιμναίο αρχαίο και μεσαιωνικό οικισμό
- Ø Καταγράψαμε τις πληροφορίες μας στο διαδίκτυο

Στην ημερίδα παρουσίασης αποτελεσμάτων

- Ø Έγινε έκθεση φωτογραφιών
- Ø Έκθεση συλλογής φυτών και εντόμων.
- Ø Παρουσίαση ηχητικών ντοκουμέντων
- Ø Προβολή βίντεο και διαφανειών
- Ø Παζλ με εικόνες της λίμνης
- Ø Έκθεση ζωγραφικής
- Ø Παρουσίαση ανάγλυφου της λίμνης με πηλό

5. ΔΡΑΣΕΙΣ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Σχολείο

1^{ος} –2^{ος} μήνας: Χρήση Η/Υ ,βιβλιοθήκης, σχετικής βιβλιογραφίας.
Σχεδιασμός πορείας, έρευνας, παρουσίασης.

Λίμνη Δύστου

3^{ος} –4^{ος} μήνας: Επιτόπια έρευνα. Συλλογή στοιχείων. Συλλογή φυτών-εντόμων
Καταγραφή θεμάτων με φωτογραφικό υλικό.
Παρουσίαση δραστηριοτήτων.
Ανατροφοδότηση πληροφοριών.

Χωριό

3^{ος} – 4^{ος} μήνας: Καταγραφή πληροφοριών από κατοίκους(συνεντεύξεις)

Σχολείο

5^{ος} –6^{ος} μήνας: προετοιμασία τελικής παρουσίασης(ημερίδα)

6. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Αρχική Αξιολόγηση (Διερεύνηση)

- Δόθηκε ερωτηματολόγιο για να διαπιστώσουμε αν οι μαθητές γνωρίζουν περιβαλλοντικούς όρους και έχουν πληροφορίες για το θέμα (λίμνη) ή όχι.
- Δώσαμε σχετικό χάρτη για να σκιαγραφήσουν και να συμπληρώσουν που βρίσκεται η λίμνη.

Διαμορφωτική Αξιολόγηση

- Το ίδιο ερωτηματολόγιο και ο χάρτης ξαναδόθηκαν στα μέσα του προγράμματος για συμπλήρωση ή διορθώσεις, για να διαπιστωθεί η θετική ή όχι πορεία του προγράμματος. (φύλλα εργασίας, Ερωτηματολόγιο, Συζήτηση, Ανακοινώσεις των παιδιών.)

Τελική αξιολόγηση

- Στο τέλος πετύχαμε να έχουμε έναν όμορφα συμπληρωμένο χάρτη και ένα ερωτηματολόγιο ικανοποιητικά συμπληρωμένο από τους μαθητές (ερωτηματολόγιο).

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Βοηθήσαμε τα παιδιά να προσεγγίσουν βιωματικά – επικοινωνιακά την λίμνη με τη συνεργασία ειδικών καθώς και με παρατηρήσεις, έρευνες, συνεντεύξεις, πειράματα, παιχνίδια, καλλιτεχνικές δημιουργίες και δρώμενα, οδήγησαμε τους μαθητές στο να προτείνουν λύσεις και να βάλλουν κι αυτά το λιθαράκι τους για διάσωση της περιβαλλοντικής, οικονομικής και πολιτιστικής κληρονομιάς τους

Καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος ,γονείς ,φορείς και ευαισθητοποιημένοι πολίτες συμμετείχαν από κοινού με τους μαθητές στην αναζήτηση πληροφοριών-γνώσεων στην καταγραφή παρατηρήσεων και συμμετοχή τους στα σχετικά πειράματα.

Η ευαισθητοποίηση και των αρμόδιων υπηρεσιών (Δημοτικής αρχής , Κυνηγητικού Συλλόγου, Συλλόγων Προστασίας Λίμνης ήταν πρωτοφανής.

Με την πραγματοποίηση της τελικής παρουσίασης του προγράμματος που έγινε την Παρασκευή 11-6-04 ,στον παρακείμενο λόφο της λίμνης,(ξωκλήσι Αι-Γιάννη)διαπιστώθηκε η αναγκαιότητα προστασίας του υδροβιότοπου ,η διατήρηση της άγριας ζωής της λίμνης και η προστασία των ιστορικών της μνημείων .

Κατετέθησαν από μαθητές ,φορείς και κατοίκους φιλόδοξες προτάσεις για προστασία και ανάπτυξη της περιοχής και παρεμβάσεις για μια λύση προοπτικής –μακροπρόθεσμης και μόνιμης.

Φωτογραφία 1. Λίμνη Δύστου

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Frey K.(1968), *Η μέθοδος project* Θεσσαλονίκη, Κυριακίδη.
2. Αγγελίδης Ζ. (1993), *Εισαγωγή στην περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Θεσ/νίκη, Art of Text.
3. *Αγωγή για μικρά παιδιά*. Αθήνα, Καλειδοσκόπιο
4. Αθανασάκης Α.(1996), *Οικοπεριβαλλοντική Παιδαγωγική*, Αθήνα , Τυπωθήτω.
5. Βαβίζος – Μαρίνου (1984), *Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων τύπου Α.<<Υποβάθμιση Περιοχής Αλιβερίου και Λίμνης Δύστου>>* ,Αθήνα
6. Βυζάντιος Στ.(1849),*Εθνικά ,Λ.Δύστος(246)*,Βερολίνο εκδ. Α.Meineke.
7. Γεωργόπουλος Α.και Τσαλίκη Ε.(1993),*Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Αθήνα,Guttenberg
8. Δεμερτζής Δ. (1964), *Σύλλογή τοπωνυμίων της νήσου Εύβοιας*.
9. Δημοπούλου Μ.,Ζόμπολος Τ.,Μπαμπίλα Ε.και Χατζημιχαήλ Μ.(2001), *Περιβαλλοντική*
10. Καρμπέρης Κ.(1986),*Μελέτη περιοχής λίμνης Δύστου*, ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ
11. Κουντούρης Σπ.(1995),*Τα Κριεζά Εύβοιας*, εκδόσεις Αλέα.
12. Κώνστας . Κ (1982), *Οικολογική μελέτη για το Νομό Εύβοιας*.– ΥΧΟΠ.
13. Ματσαγκούρας Η. (2000)*Ομαδοκεντρική διδασκαλία*, Αθήνα , Γρηγόρης.
14. *Μελέτη Προστασίας – Ανάδειξης του Υδροβιότοπου Λίμνης Δύστου*
15. Παπαδημητρίου Β. (1998), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Σχολείο*, Αθήνα: Τυπωθήτω.
16. Παπαϊωάννου Γ. (1985), *Ηρωικά της Εύβοιας*.
17. Ράπτης Ν., (2000),*Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και αγωγή*, Αθήνα Τυπωθήτω.
18. Χρυσafίδης Κ.(1998) *Βιωματική –Επικοινωνιακή Διδασκαλία, Εισαγωγή στη μέθοδο project*, Αθήνα, Guttenberg.